

คำประกาศเกียรติคุณ

นายสุตสาคร ขายเสม

ศิลปินแห่งชาติ สาขาทันตศิลป์ (ประณีตศิลป์-เครื่องประกอบฉาก) พุทธศักราช ๒๕๖๖

นายสุตสาคร ขายเสม เกิดเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ ที่กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันอายุ ๖๘ ปี สำเร็จการศึกษาได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จากวิทยาลัยเพาะช่าง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓ และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ได้รับปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศิลปกรรมจิตรศิลป์) จากวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเพาะช่าง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๖

ภายหลังสำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้เข้ารับราชการทหาร ทำหน้าที่ออกแบบเครื่องหมายชั้นยศ ซึ่งในปีเดียวกันได้เปลี่ยนไปรับราชการครู ณ โรงเรียนปทุมลุมพินี สังกัดกรุงเทพมหานคร และย้ายไปสอนที่โรงเรียนไทยวิจิตรศิลป์อาชีวะ กรุงเทพมหานคร ต่อมา พ.ศ. ๒๕๒๗ ได้เป็นอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง จนถึง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้ลาออกเพื่อประกอบอาชีพอิสระ ใน พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้เป็นอาจารย์พิเศษสอนระดับปริญญาตรีที่วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ได้เป็นอาจารย์พิเศษ กลุ่มจิตรกรรมต้นแบบภาพปักพระราชวังสนามจันทร์ และ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้เป็นอาจารย์สอนนักเรียน มุสิกนิธสังเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ตำบลเกาะเกิด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ด้วยใจรักการเขียนรูปลายไทยมาตั้งแต่วัยเด็ก ทำให้นายสุตสาครเลือกเรียนในเส้นทางศิลปะ ซึ่งในระยะแรกมุ่งเน้นทางด้านจิตรกรรมจนมีความชำนาญดีแล้ว ก็ได้เกิดความสนใจในงานประติมากรรม และได้มีโอกาสสั่งสมประสบการณ์จากการทำงานในแวดวงศิลปะ โบราณคดี และวรรณคดี ประกอบกับมีความสนใจใฝ่ศึกษาค้นคว้าผลงานศิลปกรรมชั้นครูอย่างมากมาย จนได้กลายเป็นรากฐานให้นายสุตสาครมีความรู้ความเข้าใจในงานไทยประเพณี ซึ่งมีจารีตแบบแผนที่ลึกซึ้ง เอกลักษณะในการสร้างสรรค์ผลงานของนายสุตสาคร คือความรู้ความชำนาญในงานศิลปกรรมแบบจารีตประเพณี ที่มีจังหวะ ลีลาอ่อนช้อย ตระการตา โดยนำมาพัฒนาปรับปรุงผสมผสานให้มีความเป็นธรรมชาติสมจริง ตามลักษณะกายวิภาคและธรรมชาติวิทยา ที่ยังคงถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและจิตวิญญาณของงานศิลปกรรมไทยได้อย่างประณีตงดงาม แสดงออกถึงทักษะและความเชี่ยวชาญในงานศิลปกรรมไทยอย่างดียิ่ง

ผลงานของนายสุตสาครมีมากมายหลายด้าน ทั้งงานจิตรกรรม งานประติมากรรม และงานออกแบบฉากและเครื่องประกอบการแสดงโขน-ละคร ซึ่งแสดงออกถึงความสามารถขั้นสูง อาทิ พ.ศ. ๒๕๓๓ ได้ออกแบบควบคุมและจัดสร้าง การแสดงละครประวัติศาสตร์ “สุริโยทัย” แสดงหน้าพระที่นั่งพระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ และทำการออกแบบและจัดสร้างเครื่องประกอบฉากภาพยนตร์ “แอนนาแอนด์เดอะคิงส์” พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้ออกแบบและจัดสร้างซุ้มกาญจนาภิเษก ๒ ซุ้ม ได้แก่ ซุ้มจักรแก้ว และซุ้มช้างแก้ว ติดตั้งบนถนนราชดำเนิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ออกแบบและจัดสร้างเครื่องประกอบการแสดงละคร “ชัคนาคีตติกาบรรพ์” จัดการแสดง ณ พระตำหนักภูพานราชินีเวศน์ จังหวัดสกลนคร โดยมีผลงานที่โดดเด่น คือ การออกแบบและจัดสร้างฉากโขนของมุสิกนิธสังเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เริ่มมีการแสดงมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๐ และแสดงต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี ได้รับความนิยมและความชื่นชมถึงฉากและองค์ประกอบฉากที่โอ่อ่าสง่างาม ผสมผสานเทคนิคเคลื่อนไหวสมจริง สร้างความตื่นตาดึงดูดการตา จากทักษะฝีมือ และแนวความคิดที่นำสมัยของนายสุตสาครได้ถ่ายทอดและสื่อถึงจินตภาพอันงดงามของวรรณคดีผสานเข้ากับความงามในเชิงนาฏศิลป์ได้อย่างลงตัว จากความรู้ ความสามารถ และความวิริยะอุตสาหะพากเพียรในการศึกษาพัฒนาสร้างสรรค์งานศิลปกรรมไทยมาตลอด ๓๐ ปี เป็นที่ประจักษ์ในผลงานที่หลากหลายซึ่งได้ถูกเผยแพร่และจัดแสดงในนิทรรศการ ทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ โดยไม่เคยหยุดที่จะเรียนรู้และคงทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ในงานศิลปกรรมกรรมต่อไปยังคนรุ่นหลัง เพื่อที่จะสืบสานรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของชาติ และเพื่อเทิดทูนยกย่องสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ด้วยคุณูปการจึงได้รับรางวัลและการยกย่องจากหลายหน่วยงาน ได้แก่ พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้รับพระราชทานเข็มกลัดจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง งานแสดงโขนมุสิกนิธสังเสริมศิลปาชีพ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และในปีเดียวกัน ได้รับยกย่องเป็นศิษย์เก่าดีเด่น จากสมาคมศิษย์เก่าเพาะช่าง วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ นอกจากนั้น ยังได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (จิตรกรรมไทย) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๕

นายสุตสาคร ขายเสม จึงสมควรได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาทันตศิลป์ (ประณีตศิลป์ - เครื่องประกอบฉาก) พุทธศักราช ๒๕๖๖